

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 21-23
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IENM/BSK-2013/173999

Uw kenmerk
153299u

Datum 28 augustus 2013
Betreft Commissiemededeling EU-strategie voor aanpassing aan
de klimaatverandering

Geachte voorzitter,

Hierbij beantwoord ik de vragen van uw Kamer, gesteld in uw brief over de
Commissiemededeling "De EU-strategie voor aanpassing aan de
klimaatverandering".

PvdA

Vraag 1

De leden hopen dat de regering met de opmerking over flexibiliteit bij het halen
van Natura-2000 doelstellingen vanwege de gevolgen van klimaatverandering niet
voorsorteert op het loslaten van de overwegingen die hebben geleid tot de
vaststelling ervan.

Antwoord 1

De gevolgen van klimaatverandering kunnen bijvoorbeeld doorwerken in de
verschuiving van warmte afhankelijke soorten naar andere klimaatzones. Met de
opmerking over flexibiliteit wil de regering aangeven dat, daar waar wenselijk, de
Natura-2000 doelstellingen aangepast moeten kunnen worden aan dergelijke
ontwikkelingen en dat eventueel adaptatiemaatregelen genomen kunnen worden.

Vraag 2

Gaat de door de regering voorgestelde ruimte voor "learning-by-doing" gepaard
met minder aangepast zijn op de klimaatverandering? Kan de inzet vanuit Europa
niet meer gelezen worden als kans? Zouden de Europese normen niet juist een
mooie kans kunnen bieden voor de Nederlandse (water)bouwers voor het inzetten
van onze kennis?

Antwoord 2

Juist door het benutten van specifieke (lokale) omstandigheden kunnen
innovatieve kosteneffectieve oplossingen worden gekozen. De inzet van Europa
om te komen tot een coherente aanpak biedt zeker kansen. Deze ontstaan, naast
het behoud van een gelijk speelveld voor sectoren, vooral doordat nu lidstaten
geacht worden systematisch hun risico's en kwetsbaarheden in kaart te brengen
en daarop actie te ondernemen. Waar de risico's vaak primair liggen bij het
omgaan met water (veiligheid, beschikbaarheid) kan Nederland een rol spelen met

de inzet van de onder meer in het kader van het Deltaprogramma opgedane kennis en ervaring, aangepast aan specifieke omstandigheden. Ook daarbij gaat het om samenspel en 'learning-by-doing'.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2013/173999

Vraag 3

Is het mogelijk te bevorderen dat bij het ontwikkelen van het scoreboard keuzes zichtbaar worden gemaakt, bijvoorbeeld het gevolg van normenkader X voor infrastructuurprojecten versus de kennisontwikkeling en de klimaatbestendigheid van de projecten anderszids?

Antwoord 3

Naar verwachting zal het door de Commissie genoemde scoreboard gebruikt worden om de procesvoortgang in de lidstaten te volgen. Het ligt niet voor de hand met dit scoreboard ook al inhoudelijke vergelijkingen te maken. Voor inhoudelijke vergelijking en uitwisseling van ervaring wil de Commissie, naast het EU-webportaal 'Climate-ADAPT', onder meer gebruik maken van geregelde bijeenkomsten met relevante sectoren en partners uit de Lidstaten.

GroenLinks

Vraag 4

De Europese Commissie verwacht dat de lidstaten in 2017 een omvattende adaptatiestrategie hebben vastgesteld. Waarom wil de regering geen wettelijke resultaatsverplichting? Welk alternatief ziet de regering voor een wettelijke resultaatsverplichting?

Antwoord 4

Een wettelijke resultaatsverplichting kan een middel zijn als het beoogde resultaat niet op andere wijze tot stand komt. Maar de regering wil - en dit geldt voor het merendeel van de lidstaten - geen strakke opgelegde vormverplichtingen, waardoor de bureaucratie zou toenemen en het stellen van eigen prioriteiten mogelijk wordt belemmerd. Nederland heeft dan ook steeds gepleit voor het nu door de Commissie gekozen model.

Vraag 5

De regering geeft aan alert te zijn of aan de zijde van de Commissie flexibiliteit zal worden getoond bij het halen van Natura-2000 doelen. De regering, zo begrijpen de leden van de GroenLinks-fractie, doelt hierbij op de effecten van klimaatverandering die het realiseren van Natura-2000 doelen kan belemmeren/vertragen. Graag ontvangen deze leden een reactie van de regering en nadere uitleg over de flexibiliteit die de regering verwacht van de Commissie.

Antwoord 5

Zie ook het antwoord op vraag 1. Het gaat de regering niet om het aanpassen van de Natura-2000 doelstellingen. De regering voorziet echter effecten van klimaatverandering waarbij er bijvoorbeeld verschuivingen kunnen ontstaan in soortensamenstelling in Natura-2000-gebieden en in de verspreiding over Nederland. Daar waar deze wenselijk of onvermijdbaar zijn, zal een zekere flexibiliteit nodig zijn in de doelensystematiek en het juridisch kader. Richtsnoeren kunnen daarbij behulpzaam zijn.

Vraag 6

Ook ten aanzien van bouw en infrastructuur zal de regering alert zijn op

verplichtingen en wil de regering flexibel inspelen op kansen in specifieke situaties. Kan de regering met een voorbeeld aangeven waar zij op doelt?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Antwoord 6

Zie ook het antwoord op vraag 2. Als voorbeeld van situaties waarbij flexibel moet kunnen worden ingespeeld op situaties wil de regering wijzen op het programma in het kader van de PKB Ruimte voor de Rivier. Ook in stedelijke gebieden kan niet worden volstaan met één concept, maar wordt juist kosteneffectief gewerkt door het benutten van de specifieke karakteristieken van het gebied.

Ons kenmerk
IENM/BSK-2013/173999

ChristenUnie

Vraag 7

Er is behoefte aan inzicht in succes- en faalfactoren van de uitvoering van het klimaatbeleid. Wat doet Europa goed en wat niet? Wat zijn de belangrijkste barrières en hoe kunnen deze worden overwonnen? Wat kunnen de verschillende lidstaten op dit cruciale punt van elkaar leren voor hun nationale beleid? Een helder zicht op de antwoorden op deze vragen kan leiden tot een juiste aanscherping en wellicht versnelling van de beleidsuitvoering en het delen van "best cases". Wat is hierop de reactie van de regering?

Antwoord 7

De regering is het ermee eens dat na een fase van doelstellingen en plannen het aankomt op uitvoering en onderschrijft derhalve het belang van antwoorden op de vragen zoals genoemd door de fractie van de ChristenUnie. De in de Commissie-mededeling geschetste lijnen voor kennis en informatie-uitwisseling zijn dan ook essentieel en Nederland zal daar actief in participeren. Zie ook het antwoord op vraag 3.

Vraag 8

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn begaan met de vraag hoe het klimaatbeleid zich houdt ten tijde van deze ingrijpende financiële crisis en welke mogelijkheden er zijn om het klimaatbeleid hoog op de publieke agenda te houden. Graag zouden deze leden hierop een reactie van de regering ontvangen.

Antwoord 8

Binnenkort zal de regering de toegezegde klimaatagenda/roadmap aan uw Kamer doen toekomen. Hiermee wil de regering de aandacht en ambitie voor het klimaat op de publieke agenda houden en vertalen in acties. Voor klimaatadaptatie is het van belang de risico's van klimaatverandering tijdig in kaart te brengen, opdat eventueel noodzakelijke acties goed getimed kunnen meelopen met reeds om andere redenen (onderhoud, vervanging etc.) voorziene aanpassingen. Hiermee worden hoge kosten in de toekomst voorkomen.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Wilma J. Mansveld